

HUKUKA VE DEMOKRASİYE AYKIRI HALKOYLAMASI

21 Ekim 2007 günü yapılacak olan halkoylaması, hem hukuka hem de demokrasiye aykırıdır.

HUKUKA AYKIRILIK

Anayasamızda, halkoylamasına sunulmuş bir metinde değişiklik yapılmasına olanak verecek hiçbir yol yoktur. Anayasamızın izin verdiği tek yol, oylanacak metnin **bütünüyle** yürürlükten kaldırılmasıdır. Oysa TBMM, halkoylamasından beş gün önce kabul ettiği yeni bir anayasa değişikliğiyle, halkoylamasına sunulacak metni **değiştirmiştir**. Bu işlemin sonucu, halkın önüne **yeni** bir metnin konmasıdır. TBMM'nin böyle bir yetkisi **yoktur**. Anayasa'nın 6. maddesine göre, hiçbir organ kaynağını anayasadan almayan bir devlet yetkisi kullanamaz. Kuşkusuz, bu hüküm TBMM'yi de bağlar. Anayasa'nın, ne anayasa değişikliklerini düzenleyen 175. maddesinde, ne de başka herhangi bir maddesinde, TBMM'ye bir metni halkoyuna sunma yetkisi **verilmemiştir**. Bu yetki yalnızca Cumhurbaşkanıya aittir. Cumhurbaşkanı da, bu değişik metinle ilgili olarak bu yetkisini **kullanmamıştır**. Zaten kullansaydı, Anayasa Değişikliklerinin Halkoyuna Sunulması Hakkında Kanun'un hükmüne göre, bu yeni metinle ilgili halkoylaması ancak yaklaşık dört ay sonra yapılabilecekti.

Görüldüğü gibi ortada, açık bir anayasaya aykırılık vardır. Yaptığı bu son işlemle TBMM, açık ve belirgin bir biçimde yetkisini aşmıştır. Eski terimle, **bariz bir salahiyyet tecavüzü** gerçekleştirmiştir. Bu işlem Anayasa Mahkemesi'ne götürülürse, iptal bir yana, **yokluk** kararı verilmesi bile beklenebilir. Kamu hukukunda bir işlemin hukuka uygunluğu araştırılırken, önce yetki konusuna bakılır. TBMM, anayasanın kendisine hiçbir biçimde tanımadığı bir yetkiyi kullanmıştır. Yetki aşımı varsa, kesinlikle iptal kararı verilir. Örneğimizde olduğu gibi, yetki aşımı bu denli açık ve belirgin olursa, yokluğa da hükmedilebilir.

Ne yazık ki, bu açık hukuksuzluğa Cumhurbaşkanı da, 5697 sayılı son yasayı Meclis'e geri göndermemekle ya da halkoylamasına sunmamakla, açıkça ortak olmuştur. YSK de, yaptığı değerlendirmede işin özünü gözden kaçırmıştır. Konu, gümrük kapılarında oy verme işleminin başlamış olması değildir. Bu işlem hiç **başlamamış olsa bile**, yapılanlar hukuk dışıdır. YSK halkoylamasını herşeye karşın gerçekleştirmeye karar vermekle, kendi yetkisini aşmıştır. Yapabileceği tek şey, halkoylamasını erteleyerek yetkili organların bu kez anayasaya uygun yeni bir düzenleme yapmalarına olanak vermektir.

Özetle Türkiye, bu Pazar günü **hukuk dışı** bir oylama gerçekleştirecektir.

DEMOKRASİYE AYKIRILIK

Önümüzdeki halkoylaması iki bakımdan demokrasiye aykırıdır. Oylanacak anayasa değişikliği, hem Türkiye'nin bütün demokrasi geleneğini çiğneyen yepyeni bir cumhurbaşkanı seçim yöntemi getirmekte, hem de üstelik bunu antidemokratik bir biçimde düzenlemektedir.

Türkiye 98 yıldır, demokrasisini **parlamentar sistem** çerçevesinde kurmaya çalışmaktadır. Bu süreç kolay geçmemiştir. Türkiye ancak elli küsur yıllık bir çaba sonucunda

parlamentar sistemi az çok oturtmayı başarmıştır. Bu sistemin özelliği, yürütme işlerinde devlet başkanının yetkisiz olması, buna karşılık yürütme yetkisinin, yasama organı karşısında siyaseten sorumlu bir başbakan tarafından kullanılmasıdır. Getirilen anayasa değişikliği, devlet başkanının halk tarafından seçilmesini öngörmekle, bu sistemi kökünden **değiştirmektedir**. Çünkü, halk tarafından seçilen bir cumhurbaşkanı, parlamenter sistemin gereği olan siyaseten tarafsız ve yürütmede güçsüz bir kişi olamaz. Böyle olmasını istemek demokrasiye **aykırıdır**. Oy veren seçmen, yürütmenin başına getireceği kişinin tarafsız olmasını değil, **kendi tarafında** olmasını ister. Demokrasinin gereği de budur. Böyle olmasaydı, demokrasinin temeli olan **çoğunluğun yönetimi** ilkesi gerçekleşemezdi. Devlet başkanının dolaylı da olsa halk tarafından seçildiği ABD’de de, Fransa’da da durum böyledir. Başkan, açıkça, bir ya da birkaç partinin desteğiyle göreve gelmektedir. Başkan **taraflıdır**. Kendisini halk seçiyorsa, demokrasi açısından doğrusu da budur.

Görüldüğü gibi, halkoylamasıyla, bir yüzyıla yaklaşan bir devlet yönetim geleneğimiz değiştirilmektedir. Demokratik bir devlette, yasama organının halk tarafından seçileceği, yargının da tam bağımsız olacağı zaten tartışma dışıdır. Devletin yönetimiyle ilgili esas tartışma konusu, **yürütme gücünün** nasıl düzenleneceğidir. Dolayısıyla önümüzdeki halkoylamasının konusu sıradan bir anayasa değişikliği değildir. Sistem değişmektedir. Böyle köklü bir değişikliğin, hiçbir inandırıcı gerekçesi yokken alelacele gerçekleştirilmesi, son genel seçimlerden beri yürütülen yeni bir anayasa yapma çalışmalarını da **anlamsız** duruma düşürmektedir. Yeni anayasa daha yapılmadan, yürütme gücünün nasıl düzenleneceği bir **oldubitti** ile karara bağlanmaktadır. Buna demokratik bir anayasa hazırlığı biçimi **denemez**. Halkın oyuyla gerçekleştirilmesi, durumu hiç kurtarmaz. Unutmayalım ki halk, özellikle ilk biçimiyle tamamen **antidemokratik** olduğunda **herkesin birleştiği** 1982 Anayasası’nı da yüzde doksanın üzerinde bir oy oranıyla onaylamıştır.

Üstelik getirilen bu yeni sistemin kendisi de **antidemokratik bir biçimde düzenlenmiştir**. Tek bir örnek vermekle yetineceğim. Yeni 102. madde düzenlenmesinde, kimi durumda, **tek adayla seçim** yapılabileceği öngörülmektedir. Tek adaylı bir seçime, düşünme yeteneğine sahip hiç kimse **seçim** diyemez. Zaten yeni 102. madde de seçim demiyor “referandum” diyor. Türkçesi halkoylaması. Ne var ki, Türkçe’yi sevmeyenlerin yabancı dil merakı onları bir kez daha yanıltmış. Tek kişi için yapılan oylamaların yabancı dilde karşılığı, referandum değil plebisittir. Bu tür plebisitlerin **antidemokratik** olduğunu görmek için, 1804’te I. Napolyon’un, 1852’de III. Napolyon’un, Fransız halkının milyonlarca oyuyla **imparatorluklarını** onaylattıklarını, daha yakınlarda ise, 1934’te Hitler’in, Alman halkının %88 oyunu alarak kendisini **Führer** (Başbuğ) ilan ettiğini anımsamak yeter.

Yeni düzenlemenin demokratik cılızlığını görmek için, cumhurbaşkanını halka seçtiren Fransa’nın bu alanda nasıl bir düzenleme getirdiğine bakılabilir. Fransa’da, adaylıklar kesinleşmeden bir hafta önce bir aday kendi istemi dışında seçim dışı kalırsa, adaylıklar kesinleşmemiş olsa bile kamuoyunda bir beklentinin yaratıldığı göz önüne alınarak, seçimin ertelenmesi olanağı tanınır. Boşalma, adaylıklar kesinleştikten sonra ve ilk oylamadan önce olursa, seçim **ertelenir**. Boşalma iki oylama arasında olursa seçim **iptal** edilir ve adaylık başvuruları dahil, bütün sürece sıfırdan başlanır. Fransızların bu titizliğinin demokrasi duyarlığından kaynaklandığı ortada. Yürütme gücünü eline vereceğiniz kişiyi halka seçtiyorsanız, bu en önemli seçimin gerçek bir **seçim** olması için her türlü düzenlemeyi yapmak zorundasınız. Son anayasa değişikliğinin demokrasi açısından bir **sakatlığı** da bu.

Özetle, 21 Ekim 2007 günü gerçekleştirilecek olan halkoylaması, yalnızca hukuk dışı değil, aynı zamanda, **demokrasi dışıdır**.